

BETERE TIJDEN!

Beleidsplan Sport 2002-2006 Gemeente Utrecht

Inhoudsopgave	blz.
Proloog	3.
1. uitgangspunten en missie	4.
2. Sportstimulering	6.
2.1 Introductie	6.
2.2 Het aanbod van sportstimulering	6.
2.2.1. Sport en onderwijs	7.
2.2.2. Sport en welzijn	7.
2.2.3 Sport, bewegen en gezondheid	8
2.2.4. Verenigingsondersteuning	8.
2.2.5 Vrijwilligersbeleid	9
2.2.6. Openbare ruimte	9.
2.3 Structuur van sportstimulering	9.
2.4 Professionele sportstimulering	10.
3. Topsport	11.
3.1 Topsport	11.
3.2 Topsportaccommodaties	11.
3.3 Evenementen	12.
4. Sportaccommodaties	13.
4.1 Introductie	13.
4.2 Kwaliteitsverbetering van het basisvoorzieningenpakket	13.
4.2.1. Algemene uitgangspunten	13.
4.2.2. Groei en ontwikkelingsstrategie	14.
4.2.3. Vernieuwing en verbetering van bestaande sportaccommodaties: Algemene uitgangspunten	14.
4.2.4. Vernieuwing en verbetering van binnensportaccommodaties, zwembaden en buitensportaccommodaties: Specifieke uitgangspunten	15.
4.3 Stimuleren van private initiatieven	17.
4.4 Ontwikkelingsperspectieven: het surplus op het sportaccommodatiebeleid	17.
4.4.1. Introductie	17.
4.4.2. Ontwikkelingsperspectief 1: ontwikkelen Utrecht oost/sportkwartier	17.
4.4.3. Ontwikkelingsperspectief 2: Welgelegen	18.
4.4.4. Ontwikkelingsperspectief 3: faciliteren van specifieke en nieuw sportvormen	18.
4.4.5. Consequenties uitwerking ontwikkelingsperspectieven	19.
5. Uitvoering	20.
5.1 Profilering en positionering van Utrecht als bruisend sportcentrum	20.
5.1.1. Ambitie versus imago	20.
5.1.2. Het verkopen van het Utrechtse sportproduct: de basis	20.
5.1.3. Het verkopen van Utrecht als dynamisch en eigentijds sportcentrum: de ambitie	21.
5.2 Financiën	21.
5.2.1. Financiële indicaties	21.
5.2.2. Subsidie en garantiebeleid	22.
5.3 Onderzoek, monitoren: nul- en effectmetingen	22.
5.4 Vervolgstappen	22.
6. Epiloog	24.
6.1 De keerzijde van ambities: de risico's	24.
6.2.1. Gunstige factoren	24.
6.2.2. Risico's	24.

Proloog: Sport in Utrecht in 2005

De evenementenbezoeker

“Wat een spektakel zeg en wat een sfeer. Het deelnemersveld is echt geweldig. Het zijn allemaal internationale toppers, ook de baan is geweldig. Daarop wil je als atleet wel lopen. Ik moet nog wel wat wennen aan die harde live muziek op de baan. Maar ja, sport en entertainment gaan tegenwoordig samen. Het trekt daardoor wel extra publiek. Het lijkt wel of de hele wijk Overvecht is komen kijken. Ze zien dit atletiekevenement echt als een uitje. De horeca moet vanavond beslist een super omzet draaien. Ik moet zeggen dat de Rob Druppers Meeting mijn stoutste verwachtingen heeft overtroffen. De RDM kan zich nu met recht het internationaal atletiekgala van Nederland noemen. Hengelo is er niets meer bij.

Daar ligt een foldertje. Even kijken wat erin staat. De sportevenementenkalender van 2006. Niet normaal meer zeg, wat een sportprogramma. Hockey Interland India – Nederland in april, NK Halve Marathon in mei. Ik denk dat ik in augustus maar naar de Ronde van Nederland ga. Dat wielerspektakel wil ik voor geen goud missen.

De sponsors in de skybox van Galgenwaard

“Mooie bal van die rechtsback van Utrecht. Het is een absolute topploeg geworden, dat Utrecht. Al jaren op Europees topniveau. We krijgen wel waar voor ons geld zeg. Die investeringen die we in het stadion hebben gedaan verdienen we dubbel en dwars terug. Heb je jouw bedrijf ook ingekocht in het in aanbouw zijnde hockeystadion. Moet je echt doen. Het wordt een multifunctionele accommodatie. Er wordt niet alleen gehockeyd, maar er zullen ook tenniswedstrijden op topniveau gehouden worden. Utrecht timmert nu al jaren aan de weg. De politiek heeft haar ambitieuze plannen van een aantal jaren geleden ook daadwerkelijk in daden omgezet. En niet alleen de gemeente investeert in de sport. Er is in de afgelopen jaren ook veel door particulieren in sportaccommodaties geïnvesteerd. Ken je de Vechtsebanen? Ook zo’n multifunctioneel sportcomplex. Utrecht gaat het in de sport echt maken. Geloof me maar.”

Twee jongeren in de wijk Kanaleneiland

“Wat zullen we gaan doen vandaag? We kunnen bijvoorbeeld gaan klimmen op die wand in park Transwijk. Nee, daar heb ik nu geen zin in. Kunnen we niet gaan basketballen op de Marco Pololaan, daar is een topbasket gekomen. We kunnen daar ook ballen lenen. Weet je dat we daar ook inline skates kunnen krijgen. Dus die half pipe kunnen we ook nog op. Heb je trouwens gehoord van die mountainbikebaan aan de Nedereindse Plas. Volgende week hebben ze daar een internationale wedstrijd. Misschien kunnen we nog aan kaartjes komen. Weet je dat Mohammed lid is geworden van de Volharding. Hij heeft het enorm naar zijn zin bij het mountainbike team. Ze kunnen nog nieuwe leden gebruiken. En volgens Mohammed kunnen we een keertje meetrainen. Zullen we eens gaan kijken? Lijkt mij super. Maar goed, wat gaan we nu eigenlijk doen. Oké ik heb een idee. We gaan gewoon een balletje trappen.. En ik denk dat we Mohammed dan ook tegenkomen. Kunnen we meteen wat met hem afspreken over dat mountainbike. Kom op, we gaan.”

Persbericht

“Op 9 juli 2005 opent wethouder Spekman samen met Anton Geesink de nieuwe indoorhal Welgelegen in de wijk Kanaleneiland. Deze nieuwe hal is geschikt voor een groot aantal sporten variërend van worstelen, judo, karate tot basketbal, honkbal en volleybal. Het is Kees Hiele, de initiatiefnemer van het project, gelukt om er een bijzondere sportaccommodatie van te maken. Niet voor niets heeft de Krachtsport Federatie ook haar landelijk hoofdkwartier in de hal. Welgelegen is een sporthal waar zowel jongeren uit de wijk Kanaleneiland als topsporters kunnen sporten.

Met de komst van deze indoorhal kunnen ook nieuwe (top)sportevenementen aangetrokken worden. In 2006 wordt het NK Karate in de hal georganiseerd en het NK Honkbal op de nabijgelegen velden.

Het Europees jeugdworsteltoernooi komt in 2007 naar Nederland en Welgelegen is in de race om dit toernooi te organiseren.

Voor nadere informatie over de opening kunt u contact opnemen met de afdeling communicatie van de gemeente Utrecht. Tel. 030-2862800. Voor meer achtergrondinformatie over Welgelegen kunt u terecht op de internetsite www.utrecht/sport.”

1 Uitgangspunten en missie

De Rijksoverheid heeft de laatste jaren benadrukt dat sport midden in onze samenleving staat. Met nota's als de Breedtesportimpuls, Kansen voor Topsport en zeer recent de nota Sport, bewegen en gezondheid zijn de accenten zichtbaar geworden. Duidelijk is dat er een prima balans bestaat tussen 'sport als doel' en 'sport als middel'. Sport levert naast plezier voor het individu ook een belangrijke bijdrage aan maatschappelijke waarden als leefbaarheid, sociale integratie en gezondheid. De Rijksoverheid legt de komende jaren het accent op vier terreinen: de sportvereniging, sport en onderwijs, topsport en het bevorderen van een actieve leefstijl. Het dubbelkarakter van sport optimaal ontwikkelen, zo lijkt het credo te luiden.

In Utrecht is het niet anders. De betekenis van sport hebben wij in het Collegeprogramma 2001-2006 nadrukkelijk benoemd. Ons accommodatiebeleid is er op gericht om doelmatig en financieel verantwoord voorzieningen te bieden naar de behoeften van verschillende doelgroepen. Het opknappen van schoolgebouwen en sportaccommodaties behoort zelfs tot de 10 beloften van ons college. In het onderdeel 'Tijd voor sport en vrije tijd' ligt de focus op een aantrekkelijk pakket van sportieve activiteiten, zowel in georganiseerd als anders georganiseerd verband en in de openbare ruimte.

Net als in andere steden geldt in Utrecht dat sport een belangrijke sociaal maatschappelijke waarde heeft. "Een beter middel om én de volksgezondheid én de samenhang en integratie tussen onze inwoners te bevorderen, is er niet"¹.

Mensen geven, ieder op hun eigen manier, betekenis aan sport. Sport is beleving. Dat is de intrinsieke kracht van de sport. Sport neemt een waardevolle plek in het leven van veel mensen in. Dat is dan ook ons aanbod. (Sport, bewegen en Gezondheid, VWS 2001).

Het is onze ambitie, en dit beleidsplan is een startpunt, het sportklimaat in Utrecht ruim te verbeteren en te vernieuwen. Op basis van een eigentijds sportbeleid willen we uiteindelijk realiseren dat Utrecht een aantrekkelijk en dynamisch sportcentrum is. De gemeente heeft daar een eigen aandeel in. Wij zullen ons naast de rol van regisseur ook profileren als sportief maatschappelijk ondernemer. Dat betekent dat we zelf garant willen staan voor een basispakket aan sportvoorzieningen (sportaccommodaties, sportactiviteiten en openbare ruimte) dat kwalitatief goed is. Ook zal de basiskwaliteit van organisaties als de Vereniging Sportbelang Utrecht, de Stichting Utrecht Topsport en de sportteams in de wijken verbeterd moeten worden. Hiervoor willen wij de noodzakelijke financiële middelen leveren. Tegelijkertijd willen wij de vrije ruimte zoeken of creëren om, samen met onze partners, innovaties en extra mogelijkheden te realiseren. Zo kunnen we uiteindelijk gezamenlijk naar het ambitieniveau toe werken.

Als sportief en maatschappelijk ondernemer gaan wij ons inzetten voor de versterking van het gastheerschap. Dat doen we onder meer door het verbeteren van de dienstverlening en de kwaliteit van onze sportaccommodaties. Wij gaan laagdrempelige, maar kwalitatief hoogwaardige (top) sportaccommodaties ontwikkelen die niet alleen toegankelijk zijn voor alle sportende inwoners van Utrecht maar ook voor andere consumenten. Waar mogelijk zullen dat multifunctionele accommodaties zijn.

Beide rollen zijn nodig om de kansen te benutten die de ontwikkelingen in de sport en in de andere sectoren bieden. In dat beeld past ook dat sportvoorzieningen, meer dan in het verleden, op sociaal economische wijze geëxploiteerd gaan worden en dus niet 'gratis' gebruikt kunnen worden.

In Utrecht willen we een goede balans tussen topsport en breedtesport. Op het terrein van (top)sportaccommodaties is het duidelijk dat breedtesport en topsport elkaar versterken. Kwalitatief hoogwaardige accommodaties, met de uitstraling van kampioenen, hebben veel aantrekkingskracht op breedtesporters. Maar ook op het terrein van de sportstimulering werken breedtesport en topsport aanvullend en versterken ze elkaar. Breedtesport zorgt voor een prima kweekvijver van talenten en topsporters zijn gezichtsbepalend voor een tak van sport. Waar mogelijk zullen we in de sportstimulering en de accommodaties de wisselwerking zoeken tussen breedtesport en topsport.

1) Citaat initiatiefvoorstel Welgelegen van de raadsleden Zijlstra (VVD) en Spekman (PvdA), juni 2000

¹ Citaat initiatiefvoorstel Welgelegen van de raadsleden Zijlstra (VVD) en Spekman (PvdA), juni 2000

We onderscheiden voor onze producten verschillende klant- of doelgroepen. Traditioneel zijn dat de leden van de sportvereniging, die de club beschouwen als voor, door en van de leden. Deze clubs drijven op vrijwilligers. In Utrecht vormen zij nog altijd een grote groep. Daartegenover is er de sporter die het sportproduct vooral koopt en daaraan hoge kwaliteitseisen stelt. Een groeiende groep, die haar weg vindt naar moderne sportverenigingen, fitnesscentra of andere commerciële aanbieders. Het is goed op te merken dat er veel verschillende vragers zijn. Als gemeente zullen we hierop inspelen. Zo kunnen we een passend aanbod faciliteren voor leden van verenigingen maar ook voor medewerkers van bedrijven of instellingen, of schoolgaande jeugd en ouderen.

Waar het ons om gaat, is dat er een gericht aanbod van activiteiten, producten en accommodaties ontstaat. We plaatsen daarbij de mensen centraal. Vrij vertaald: interesse, leeftijdsfase, sociaal economische achtergrond, wonen en werken, etc. bepalen de keuze om te sporten en te bewegen. Op grond van deze overtuiging is het duidelijk dat wij wijkgericht werken hoog in het vaandel dragen. Met ons sportproduct willen we letterlijk en figuurlijk dicht bij de mens staan.

Naast prachtige ambities moeten we ook oog houden voor de uitvoerbaarheid. We hebben als stad 'leef' nodig om binnen de sport te vernieuwen en risicodragende investeringen te doen die structureel bijdragen aan de verbetering van de sport. Wij kunnen als lokale overheid deze ambities vanzelfsprekend niet alleen waarmaken. Utrecht heeft veel organisaties die zich met sport en ontwikkelingen in de sport bezighouden. Al deze zogenaamde "spelers" zijn gezamenlijk in staat om het sportklimaat in Utrecht te verbeteren. Ook kunnen zij het voorzieningenniveau in de sport kwantitatief en kwalitatief naar een hoger plan brengen.

De spelers hebben uiteenlopende sportoriëntaties en belangen. Sport als doel en sport als middel wisselen elkaar af. Dat is bepalend voor de plek die sport inneemt in een organisatie.

Wijkwelzijnsorganisaties kijken bijvoorbeeld anders naar sport dan een sportvereniging. Soms is het aanbieden van sport en bewegen een kernactiviteit, soms is het een middel om mensen te bereiken en te activeren. Wij zien het als onze opdracht om alle organisaties bij elkaar te brengen en hen te helpen de eigen doelstellingen maar ook de gezamenlijke doelstellingen te realiseren. Natuurlijk zijn we zelf, als ondernemer in de sport, ook één van de spelers in het totale spelersveld.

We zoeken ook naar samenwerking buiten de stad Utrecht. Om de Utrechtse ambitie waar te maken is het belangrijk om partners te vinden in het lokale en regionale bedrijfsleven. Ook zal er geïnvesteerd moeten worden in netwerken in de sport, zoals sportbonden en NOC*NSF en vanzelfsprekend goede contacten hebben met overheden zoals de Provincie Utrecht, de ministeries van VWS en Economische zaken en zelfs de EU.

Uit het bovenstaande volgt onze **missie**:

In de komende jaren zullen wij van Utrecht een bruisend sportcentrum maken waar sportactiviteiten op alle niveaus aangeboden worden en waar iedereen de mogelijkheid krijgt om hier vooral actief aan deel te nemen.

Wij willen dit bereiken door een sportklimaat te creëren waarbinnen publieke en private initiatieven een kans krijgen en die elkaar in een sportieve en sociaal economische wedijver kunnen versterken.

2. Sportstimulering

2.1 Introductie

Sport is voor veel mensen in Utrecht een aantrekkelijke manier om hun vrije tijd te besteden. De motieven om aan sport te doen, zijn per persoon verschillend. De een wil vooral presteren, de ander stelt gezelligheid voorop en weer een ander doet het voor zijn of haar gezondheid. Vaak is het een mix van verschillende motieven. Sport is in elk geval een ontmoetingsplek. Een plek waar mensen actief zijn, ontspanning vinden, waar soms ook teambuilding plaatsvindt, maar vooral een plek waar mensen plezier hebben.

Wij vinden het belangrijk dat de mensen, liefst dicht bij huis, aan sport- en bewegingsactiviteiten kunnen deel nemen. De sportverenigingen bieden plek en daarnaast weten veel mensen de fitnesscentra te vinden. Ook in de buurt, de openbare ruimte, zijn er voldoende mogelijkheden. Dat doet iedereen weer op zijn eigen manier. Ouders met kinderen willen bijvoorbeeld graag in hun buurt andere buurtgenoten ontmoeten terwijl hun jonge kinderen op een veilige manier kunnen spelen. 's Avonds zijn ze weer actief als lid van een sportvereniging. De jongeren nemen hun skates of skateboard mee naar de half-pipe in de buurt of doen aan fitness. Ouderen doen aan 55+ bewegen of ontmoeten elkaar op de jeu de boules plaats. Het is maar een opsomming van mogelijkheden.

Wij willen voorwaarden scheppen om in de verschillende wensen en behoeften van mensen te voorzien. Niet alleen doen we dat vanuit de overtuiging dat sport en bewegen als vrijetijdsbesteding gezond is, maar ook omdat sporten en bewegen maatschappelijk en sociaal gezien belangrijk is. Dus moeten mensen gestimuleerd worden om te gaan sporten. Wat daarbij past is ons standpunt dat sportstimulering, in de vorm van kennismaken met sport en spel, met name gericht is op de schoolgaande jeugd. Hoewel wij geen specifiek doelgroepenbeleid willen voeren, zijn wij van mening dat er toch groepen zijn die extra aandacht verdienen zoals: allochtone jongeren, ouderen en mensen met een functiebeperking.

Dit leidt tot de hoofddoelstelling Sportstimulering:

Voorwaarden scheppen voor aantrekkelijke en kwalitatief hoogwaardige sport- en bewegingsactiviteiten voor alle bewoners van Utrecht om daarmee een sportieve en actieve leefstijl te bevorderen
--

In de volgende paragrafen gaan we in op het aanbod van sportstimulering en de manier waarop we dit in hoofdlijnen willen organiseren.

2.2 Het aanbod van sportstimulering

De Breedtesportimpuls van de rijksoverheid, het ministerie van VWS, heeft er mede voor gezorgd dat het aanbod van sport en bewegingsactiviteiten in Utrecht de laatste jaren gegroeid is. Ook het VSB Fonds heeft daaraan bijgedragen. De komende jaren willen we onze activiteiten verder intensiveren. Daar hebben we ook beleidsterreinen als onderwijs, welzijn en gezondheid en ruimtelijke ordening voor nodig. In een ontwikkelingsgebied als Leidsche Rijn liggen grote kansen om samen met deze beleidsterreinen de sport te stimuleren. Zo kan de kwaliteit van het aanbod alleen maar beter worden. Dan moet je denken aan zaken als openingstijden, bereikbaarheid en toegankelijkheid van de activiteiten, beter en meer kader, aantrekkelijke en eigentijdse programma's etc.

De kansen en mogelijkheden hebben geleid tot een kwaliteitsvolle uitbreiding van de sport- en bewegingsactiviteiten. Er is een transparantere sportstructuur neergezet met een duidelijke indeling van sportaanbieders en ondersteuners. Daarnaast is er een taakafbakening gekomen tussen gemeente en sportuitvoerders. In de zomer van 2001 is het sportloket geopend en het wijkgericht werken is volop in ontwikkeling. Maar tegelijk beseffen we dat we er nog niet zijn. Zo kan er nog beter samengewerkt worden op wijkniveau. Buurt, school en sportvereniging vinden elkaar niet blindelings. De stelling is dat vooral de (jeugdige) sporter baat heeft bij een verbetering van de samenwerking tussen georganiseerde, anders georganiseerde sport en de scholen.

We onderscheiden vier resultaatgebieden binnen sportstimulering. Dat zijn sport en onderwijs, sport en welzijn, verenigingsondersteuning en openbare ruimte. Elk van de gebieden beschrijven we eerst

in termen van doelen of kansrijke ontwikkelrichtingen. Daarnaast beschrijven wij de organisatorische en financiële context.

2.2.1 Sport en Onderwijs

De basis voor sportbeoefening en een sportief actieve leefstijl wordt gelegd in de jeugd. Wij willen schoolgaande kinderen en jeugdigen kennis laten maken met sport en spel. Het gaat om deelnemen aan sport in de volle omvang, ook actief participeren door zelf te organiseren. Goed vakonderwijs op de basisschool door een docent lichamelijke opvoeding is dan ook een minimale voorwaarde. Maar er is meer. Uitgangspunt is het leggen van een structurele basis voor sport- en spelbeoefening voor schoolgaande jeugd binnen én buiten school én onder of na schooltijd. Dat kan onder andere door optimaal gebruik te maken van bestaande netwerken en samenwerkingsverbanden met name op wijkniveau.

Het project Sport Scoort! is een goed begin om aan dit streven invulling te geven. De kinderen van het basisonderwijs in vier Utrechtse wijken zijn enthousiast. In de praktijk blijkt het lastig om voldoende geschoold kader te vinden voor dit soort projecten. Bovendien blijkt het voor basisscholen moeilijk om geschikte vakleerkrachten LO aan te trekken. Op dit moment beschikt slechts één derde van de Utrechtse basisscholen over een gekwalificeerde vakleerkracht. De komende jaren zullen alle Utrechtse wijken kennismaken met het project.

Ook zal de vernieuwing van en herintroductie van het product "Kies je Sport" plaatsvinden, een kennismaking met Utrechtse sporten en sportverenigingen op basisscholen in de vorm van een strippenkaart.

Alle Utrechtse kinderen verlaten de basisschool met een zwemdiploma. Dat is een ambitie van de Utrechtse zwembaden. Wij vinden dat kinderen op een zo'n jong mogelijke leeftijd moeten leren zwemmen.

Een tweede ontwikkelingsrichting is het voortgezet onderwijs. Daar ligt de uitdaging op een ander vlak. In deze leeftijdsfase moet de sport flink concurreren met andere vrijetijdsbestedingen als baantjes, omgaan met vrienden of vriendinnen, en uitgaan. Met name op het VMBO is de uitval groot. In het kader van het NISB 2) project 'School en Sport' zal in Utrecht geïnvesteerd worden in deze doelgroep. Zo kunnen we de VMBO leerlingen behouden voor de sport door na schooltijd, samen met de georganiseerde sport, eigentijdse activiteiten te organiseren. En er wordt aansluiting gezocht met het onderwijskansenbeleid. In navolging van landelijke ontwikkelingen zal in Utrecht gebruik gemaakt worden van duaal aangestelde leerkrachten sport en lichamelijke opvoeding. Dit betekent dat er behoefte is aan leerkrachten sport die zowel bij scholen als bij sportverenigingen aangesteld kunnen worden.

Daarnaast vormt sport een belangrijk onderdeel van het Forumconcept: een accommodatie waarbinnen diverse functies onder een dak gevestigd zijn. Dit kunnen bij voorbeeld onderwijs, welzijn, cultuur en sport zijn. Kindercluster Voorn in de wijk Leidsche Rijn is in Utrecht de eerste Forumschool. In de komende jaren zullen deze Forumconcepten niet alleen in Leidsche Rijn maar ook in de bestaande stad ontwikkeld worden.

2.2.2 Sport en welzijn

Beoogde doelstellingen zijn: het tot stand komen van een betere, herkenbare sportstructuur met een duidelijk aanspreekpunt in de wijk (sportteam WWO), een uitgebreid(er) en (beter) op elkaar afgestemd sportaanbod op basis van de vraag, een nadrukkelijke samenwerking met andere partners in de wijk, meer verbindingen tussen sport- en bewegingsstimulering en andere relevante vrijetijdsactiviteiten binnen het aanbod in de wijk, een fijnmazige sportinfrastructuur op wijkniveau.

Wijkgerichte sportstimulering, het totale pakket van wijk sportactiviteiten, is één van pijlers onder de Utrechtse sport. De regierol zowel stedelijk als wijkgericht ligt bij de gemeente. De programmering van de activiteiten wordt integraal ontwikkeld en afgestemd met welzijn, onderwijs, cultuur en sportorganisaties. Het blijkt dat sport- en bewegingsactiviteiten isolement, marginalisering en uitsluiting kunnen voorkomen. Steeds vaker wordt sport als doel én middel gezien die leefbaarheid vergroten. Sport- en bewegingsactiviteiten kunnen van grote waarde zijn voor de (voor- en naschoolse) opvang, criminaliteitspreventie, hulpverlening en gezondheidszorg.

*2) Het landelijke project School en Sport is een samenwerking tussen NISB (JIB), LC, NOC*NSF en KVLO. Onder andere door invoering van een drietal instrumenten (bewegingsmanagement, sport en bewegingsomgevingsscan en de bewegingsnorm) wordt de deelname aan sport van jeugdigen positief beïnvloed.*

Zoals bekend zijn de uitvoerende werkzaamheden voor sport in de wijk overgeheveld naar de WWO's, met het doel meer samenhang tot stand te brengen tussen het sportjongerenwerk en reguliere bewegingsactiviteiten. Ook kan op die manier het sportaanbod op wijkniveau op een aantrekkelijk en kwalitatief hoogwaardig niveau gebracht worden. Zodat uiteindelijk alle Utrechters, ter bevordering van een sportieve en actieve leefstijl, nu en later, gebruik kunnen maken van sport- en bewegingvoorzieningen in de wijk. Randvoorwaarden zijn voldoende laagdrempelige sportmogelijkheden dicht bij huis en de versterking van de sportteams in de wijken.

2.2.3 Sport, bewegen en gezondheid

Het is bekend dat de gezondheid van mensen wordt beïnvloed door leefstijlfactoren zoals roken, alcoholgebruik en voeding. Maar ook lichamelijke inactiviteit is een gezondheidsrisico van formaat, leidend tot hoge kosten voor de gezondheidszorg en economische schade door ziekteverzuim en arbeidsongeschiktheid.

Hoewel er in onze maatschappij veel aan sport gedaan wordt, en er evenveel fietsen worden geteld als inwoners, wordt er toch bewegingsarmoede geconstateerd. Over het algemeen bewegen wij te weinig om een gunstig effect te bereiken voor onze fitheid en gezondheid. (3)

Wij onderkennen het maatschappelijk vraagstuk over sport, bewegen en gezondheid, zoals die door het Ministerie van VWS in de nota is verwoord. Wij willen hierop vanuit ons sportbeleid inspringen. De eerste stap zal gericht zijn op het maken van een analyse van de Utrechtse situatie d.m.v. een monitoring.

2.2.4 Verenigingsondersteuning,

Utrecht kent ongeveer 300 sportverenigingen. Het aantal mensen dat aan sport deelneemt via een sportvereniging is relatief groot. Een groot aantal takken van sport is vertegenwoordigd en er zijn veel verschillende verenigingen. Van grote en zeer moderne verenigingen, bedrijfsmatig van opzet, tot 'ons kent ons' clubjes met weinig leden. Die variatie is prima omdat er altijd wel een club is die bij je past. Wij willen wel dat sportverenigingen bewust kiezen voor een bestaansvorm. Dat kan een kleine voor, door en van de leden vereniging zijn of een professionele vereniging met verenigingsmanagers aan het roer. Het kiezen van een bestaansvorm is aan de vereniging. De gemeente zal die differentiatie van verenigingen aanmoedigen en aansturen op een passend aanbod. Voor een meer gerichte ondersteuning van de diverse bestaansvormen van verenigingen zal de gemeente werk maken van een nadere categorisering van verenigingen.

De sportverenigingen zijn een belangrijk onderdeel voor de sociale infrastructuur in onze stad. De intrinsieke waarde van de sport in de sportvereniging is groot. Daarom is het voor Utrecht belangrijk dat er vitale gezonde sportverenigingen zijn, die een goed sportaanbod kunnen verzorgen. Verenigingsondersteuning moet ervoor zorgen dat sportverenigingen, in de eigen gekozen bestaansvorm, optimaal functioneren. We maken onderscheid in de sporttechnische ondersteuning en de bestuurlijk/organisatorische ondersteuning. Afhankelijk van de vraag zal een partner optreden als ondersteuner.

Het aanbod van verenigingsondersteuning moet leiden tot een duurzame verbetering van de breedtesport en/of verbetering van de participatie van achterstandsgroepen en/of de leefbaarheid in de wijken. Daarnaast moet het aanbod verenigingsondersteuning leiden tot een versterking van het vrijwilligerswerk en/of professionalisering in de breedtesport. De rol van de gemeente is met name het scheppen van voorwaarden, het zorgen voor faciliteiten en daarnaast de ontwikkelingen op het gebied van de breedtesport nauwgezet volgen.

Ook willen wij sportverenigingen aanmoedigen om actief deel te nemen in de sportieve driehoek tussen school, buurt en verenigingen.

3) uit de nota sport, bewegen en gezondheid van het ministerie van VWS 2001

2.2.5 Vrijwilligersbeleid

Vrijwilligers zijn voor sportverenigingen erg belangrijk. Zonder vrijwilligers kunnen sportverenigingen niet bestaan. Maar meer en meer wordt de druk op de bestaande vrijwilligers groter omdat er niet veel nieuwe vrijwilligers bij komen. Omdat vrijwilligers in de sport zo belangrijk zijn, is het verstandig om gebruik te maken van de beschikbaar gestelde regelingen. Een daarvan is de "tijdelijke stimuleringsregeling vrijwilligerswerk" van het ministerie van VWS. Tot en met 2004 heeft het kabinet een jaarlijks bedrag van 25 miljoen beschikbaar gesteld voor het uitvoeren van projecten op regionaal en lokaal niveau. Op deze regeling zullen wij, samen met onze partners bij sportverenigingen, moeten inspringen.

2.2.6 Openbare ruimte

Wat een stad tot stad maakt is niet los te zien van het sportief en recreatief gebruik van de openbare ruimte. Die ruimte staat niettemin onder druk. Woningbouw, bedrijventerreinen of uitbreiding van infrastructuur zijn daar debet aan. Bewoners willen meer en kwalitatief betere openbare ruimtes. Jongeren bijvoorbeeld willen trapveldjes, speeltuinen en sportvelden in de buurt. Iemand als Willem van Hanegem of Marco van Basten word je tenslotte niet zomaar. Hun voetbalcarrière is op straat begonnen. Ook de kinderen van nu moeten hun dromen waar kunnen maken. De mogelijkheden om te kunnen bewegen in de openbare ruimte zijn van groot belang voor de sportstimulering. Het ongeorganiseerd sporten en recreëren legt een steeds grotere druk op bestaande sportcomplexen in de stad. Het voor een deel openstellen van sportparken voor recreatief medegebruik wordt dan ook onderzocht.

Sociale vaardigheden en teambuilding wordt veel op straat aangeleerd. Ouders met kinderen willen graag in hun buurt gezellig met buurtgenoten kletsen terwijl hun kinderen op een veilige manier aan het spelen zijn. Ouderen praten met elkaar en gooien ondertussen een bal op de jeu de boules plaats. Jongeren nemen hun skateboard mee naar de halfpipe in de buurt om daar over meiden te kletsen. Zo maar een simpel beeld maar het geeft wel weer hoe belangrijk een actief en sportief straatgebeuren voor iedereen is.

Dit beeld willen wij in de komende jaren realiseren samen met alle spelers in het veld die zich met ongeorganiseerde sport en vrije tijdvormen bezighouden. Dat betekent nogal wat. Want dit is niet van de een op andere dag werkelijkheid. Wij zijn van mening zijn dat de aanwezigheid van een gevarieerd voorzieningenpakket voor sport, spel en vrije tijd in de openbare ruimte niet alleen veel sociale problemen kan voorkomen maar ook leidt tot het vergroten van de maatschappelijke en economische kansen van veel mensen. Wij willen namelijk kunnen zeggen dat de honkbalcarrière van Mohammed uit de wijk Kanaleneiland op straat van start is gegaan en dat hij hierdoor de kans heeft gekregen om in het nationaal honkbalteam te spelen. Tegelijkertijd willen wij ook zien dat mevrouw De Jong van 80 uit het ouderencentrum veilig elke dag in het Julianapark kan wandelen en onderweg een kopje koffie met haar vriendinnen kan drinken.

Om het sportieve en recreatieve gebruik van de openbare ruimte te verbeteren zijn de volgende acties nodig:

- Afstemming tussen sport en recreatie en ontwikkelaars en beheerders van de openbare ruimte die er mede op gericht moet zijn dat bij de inrichting rekening gehouden wordt met de sporter en recreant
- Afstemming tussen gemeente en wijkwelzijnsorganisaties
- Product verbetering en vernieuwing bij speeltuinen en sport en spelvoorzieningen in de wijk
- Koppelen van sport en vrijetijdsvoorzieningen in de openbare ruimte aan sportevenementen en activiteiten
- De ontwikkeling van een stedelijk netwerk voor recreatieve routes (fietsen, wandelen, joggen, skaten)
- Het ontwikkelen van actueel beleid op het gebied van veiligheid en beheer van de openbare ruimte

2.3 Structuur van sportstimulering

De sportstructuur binnen Utrecht moet effectief zijn voor alle vier de resultaatgebieden (sport en onderwijs, sport en welzijn, sport in openbare ruimte en verenigingsondersteuning). Een transparante en eenduidige sportstructuur draagt bij tot het realiseren van de gestelde doelen en ontwikkelingsrichtingen. Een transparante structuur kenmerkt zich door een heldere taakafbakening. De structuur bestaat uit *sportaanbieders, sportondersteunende organisaties en aan sport gerelateerde organisaties*.

Wij onderscheiden twee velden waarbinnen de spelers van rol en van veld (kunnen) wisselen. Tenslotte gaat het om het positieospel en het laten spelen van de juiste speler op de juiste plaats en tijd.

- 1 veld 1 met Utrechtse spelers die "sport als doel" (sportintrinsiek) als hoofdactiviteit hebben. Het gaat hier om de volgende spelers: sportverenigingen, de Vereniging Sportbelang Utrecht, Sportloket Utrecht, de Stichting Utrecht Topsport, de gemeente Utrecht als ondernemer in de sport, particulier bedrijfsleven.
- 2 veld 2 met Utrechtse spelers waarvoor sport belangrijk is als het gaat om het bevorderen van een actieve leefstijl. Hierbinnen onderscheiden wij de volgende spelers: wijkwelzijnsorganisaties, gemeente Utrecht (vanuit met name de beleidsvelden welzijn, stadsontwikkeling en stadsbeheer) en het hele onderwijsveld.

In veld 1 zijn de sportaanbieders en de sportondersteunende organisaties te herkennen. In veld 2 spelen vooral de organisaties waarbij sport als middel wordt gezien.

In Utrecht is de laatste jaren geïnvesteerd in het onderscheiden van een back- en frontoffice. Dat geldt voor de ondersteuning van de georganiseerde sport en de anders georganiseerde sport.

Stedelijke organisaties zoals Vereniging Sportbelang Utrecht (VSU) en Utrecht Topsport vormen de frontoffice voor de ondersteuning van de georganiseerde (top)sport. Dat is vormgegeven in het "Huis van en voor de Sport" waar het Sportloket, de VSU en Utrecht Topsport de krachten gaan bundelen. De backoffice wordt gevormd door enkele partners (SMN, diverse sportbonden o.a. KNVB, NCSU, VSU, Fontys Hoge School Tilburg).

De anders georganiseerde sport wordt op wijkniveau georganiseerd en ondersteund door de wijkwelzijnsorganisaties. Zij vormen een belangrijke schakel in het wijkgericht werken. In elke wijk is een sportconsulent en een sportjongerenwerker actief en sinds kort de sportassistenten.

De gemeente Utrecht zorgt voor de beleidsontwikkeling en is als opdrachtgever verantwoordelijk voor de resultaten van de front en backoffice.

Wij willen in de komende jaren de huidige Utrechtse sportstructuur versterken en verder professionaliseren. Zo kan er beter ingesprongen worden op de actuele vraag van de sporters in georganiseerd verband en anders georganiseerd verband.

Hierin spelen wij de rol van regisseur. Om deze rol waar te maken en de organisaties te stimuleren een betere kwaliteit te leveren, kunnen wij de volgende instrumenten inzetten:

- subsidies
- overleg, advies en ondersteuning

2.4. Professionalisering sportstimulering

Kader is een cruciale succesfactor bij sport- en bewegingsactiviteiten. Zowel de professionaliteit van de sportondersteuners stimuleren als de professionaliteit van de verschillende aanbieders (verenigingen, scholen, wijken etc) is belangrijk. Daarbij denken we zowel aan betaalde als onbetaalde professionals voor het vrijwilligersbeleid bij verenigingen.

Bij de verenigingen kan het werken met verenigingsmanagers een goede impuls zijn. De omni-vereniging is één van de pilotverenigingen in het kader van het PRINS-project van het NOC*NSF voor verenigingsmanagers. De ervaringen van deze projecten zullen wij benutten voor de verdere ontwikkeling bij de Utrechtse sportverenigingen.

Op dit moment is er onvoldoende geschoold sportkader te vinden om alle vernieuwende sportinitiatieven in de wijk uit te voeren. Ook is het belangrijk dat er vakleerkrachten lichamelijke opvoeding komen op de basisscholen.

De bovengenoemde sportdriehoek, vereniging-wijk-school, zal ook qua afstemming verbeterd moeten worden. In het kader van het project School en Sport worden de mogelijkheden voor "bewegingsmanagement" in de wijken bekeken. Als voorbeeld van verenigingsmanagement kan de pilot van sportvereniging Kampong genoemd worden, een van de Utrechtse clubs waar sport in relatie gebracht wordt met maatschappelijke vraagstukken.

Voorgesteld wordt onderzoek te doen naar de mogelijkheid om sportopleidingen op MBO en/of HBO - niveau in Utrecht te realiseren en draagvlak vinden voor een stedelijke kaderpool.

3 Topsport

3.1 Topsport als vliegwiel voor breedtesport

“Topsport en breedtesport vormen een logische combinatie”. De gemeente onderstreept deze gedachte als partner van de Stichting Utrecht Topsport.

Jongeren vormen de basis voor topsport. Wanneer er in het onderwijs geen aandacht voor beweging en sport is, stagneert de ontwikkeling voor topsport, en neemt ook het ledenaantal van sportverenigingen af. Topsport en breedtesport versterken ook de sociale cohesie, zeker in een stad met zoveel nationaliteiten. Nu investeren in topsport en breedtesport betekent dat de stad op de lange termijn minder hoeft uit te geven aan veiligheid. Sport levert namelijk een belangrijke bijdrage aan het bijbrengen van normen en waarden bij jongeren.

Om onze topsportambitie waar te maken zullen wij gaan investeren in de ontwikkeling van topsportaccommodaties en in het aantrekken van (inter)nationale topsportevenementen. Daarmee willen wij ons in Nederland nadrukkelijk profileren, zonder daarbij de concurrentie met andere Nederlandse steden aan te gaan. Een vernieuwend accommodatiebeleid in topsport en breedtesport kan namelijk uitsluitend gerealiseerd worden wanneer gekeken wordt naar het karakter van de stad en naar haar sportende bewoners.

De Stichting Utrecht Topsport moet daarbinnen een stevige basis krijgen om met name talentvolle topsporters te kunnen begeleiden en om een service en adviescentrum voor topsport in de regio Midden Nederland te kunnen opzetten.

Wij gaan de Stichting Utrecht Topsport in organisatorische en financiële zin versterken zodat zij een volwaardige partner in de topsport kan worden. Het is belangrijk dat het Olympisch Steunpunt Midden Nederland, als basisonderdeel van Utrecht Topsport, herkenbaar in Utrecht en in Nederland wordt. Vanuit dit steunpunt worden topsporters en talentvolle sporters zowel sporttechnisch als maatschappelijk begeleid. Een financiële injectie vanuit de gemeente Utrecht om het Olympisch Steunpunt als onderdeel van Utrecht Topsport, op een volwaardige manier te laten opereren is dan ook een eerste vereiste.

De Stichting Utrecht Topsport is meer dan het Olympisch Steunpunt Midden Nederland. Utrecht Topsport wil zich namelijk ontwikkelen tot expertisecentrum voor topsport in de regio Utrecht. Alleen op deze manier is Utrecht Topsport in staat om externe financiering aan te trekken en zich te meten met vergelijkbare organisaties in Nederland. Wij staan achter de plannen van Utrecht Topsport en hebben besloten om vanaf 2002 onze jaarlijkse bijdrage te verhogen van € 45.400 naar € 136.000. Door onze extra structurele bijdrage zal de stichting in staat zijn om externe financiering (zowel bij andere overheden in de regio Utrecht als bij het Utrechtse bedrijfsleven) aan te trekken. Wij hebben als gemeente een sterke partner in de topsport nodig anders kunnen wij onze topsportambitie niet waarmaken.

Om dit te realiseren wil Utrecht Topsport de volgende activiteiten ontwikkelen:

- het begeleiden en adviseren van (potentiële) topsporters vanuit het Olympisch Steunpunt Midden Nederland
- het begeleiden en adviseren van sportverenigingen met een topsportbeleid
- het opzetten van topsportvriendelijke scholen in het voortgezet onderwijs, incl. de LOOT school en de intensivering van topsportbeleid binnen de Hogeschool van Utrecht en de Universiteit van Utrecht
- het onderhouden en uitbreiden van het faciliteiten netwerk (sporttechnisch en maatschappelijk)
- het ontwikkelen van een expertisecentrum voor topsport
- acquisitie van topsportevenementen en opzetten van een evenementenbeleid voor sportverenigingen en andere organisaties

3.2 Topsportaccommodaties

De verdere ontwikkeling van topsportaccommodaties zal gebeuren voor sporten en daar op aansluitende evenementen die bij Utrecht passen. Dat zijn in ieder geval de sporten die aan bod komen bij de ontwikkelingsperspectieven Utrecht Oost (o.a. hockey), Welgelegen (krachtsport) en Nedereindseplas (wielaarsport). Het gaat om ontwikkelingen waar de topsport als vliegwiel kan dienen voor de breedtesport. Een mooi recent voorbeeld daarvan is de uitbreiding en vernieuwing van stadion

Galgenwaard met de sporthallen (topvoetbal, B-accommodatie atletiek en veel breedtesport bijeen). Het is zaak dat gemeenten elkaar niet onnodig gaan beconcurreren, maar juist versterken bij de keuze en ontwikkeling van topsportaccommodaties en het organiseren van evenementen. In dat verband zien we een rol als regisseur van het Ministerie van VWS.

3.3 Evenementen

In Utrecht worden diverse sportevenementen en activiteiten vooral door sportverenigingen en sportbonden georganiseerd. In 1998 was dat het WK Hockey. De gemeente Utrecht participeerde hierin met de hockeybond. Dit was een topevenement dat in Utrecht nog nooit was vertoond. Het niveau van het hockeyevenement was zo groot dat ook het Utrechtse bedrijfsleven het hockeyevenement aangreep als functioneel relatiemanagementinstrument. "het hockeyevenement mag men niet missen, was het credo". Daarna heeft Utrecht op sportevenementengebied een stuk minder van zich laten horen.

In 1999 en 2000 werd de Ronde van Nederland naar Utrecht gehaald. Dit wielerevenement werd op een succesvolle wijze georganiseerd maar leverde toch te weinig belangstelling van het publiek op. In 2002 organiseren we in samenwerking met de Stichting Utrecht Topsport de start van de eerste etappe van de Ronde van Nederland en verwachten daarmee meer belangstelling te wekken.

Utrecht heeft daarnaast ook een aantal sportevenementen die jaarlijks georganiseerd wordt. De Halve van Utrecht, incl. Nederlands Kampioenschap en het internationaal jeugdworsteltoernooi van de Halter zijn een paar voorbeelden.

Wij vinden dat er in Utrecht meer sportevenementen en activiteiten op verschillende prestatieniveaus georganiseerd moeten worden omdat evenementen ook zorgen voor de verbetering van het sportklimaat. Een extra positief effect van (top)sportevenementen is dat het imago van Utrecht als vestigingsstad versterkt wordt. Sportevenementen zorgen ook voor een economische spin-off.

De gemeente Utrecht heeft, met haar partners in topsport, een belangrijke rol met betrekking tot facilitering en organisatie van grote sportevenementen. Als regisseur willen wij samen met alle spelers in het veld een actief en stimulerend sportevenementenbeleid opzetten en uitvoeren.

Waar het bij de organisatie van (top)sportevenementen en activiteiten in de komende jaren om zal gaan is:

- 1 de aanwezigheid van een sterke basis van bepaalde takken van sport, zowel als het gaat om sportverenigingen als om (top)sporters
- 2 een kwalitatief goed aanbod aan (top)sportaccommodaties
- 3 een goede sportstructuur, zowel bij de georganiseerde als de anders georganiseerde sport
- 4 het op een goede en effectieve wijze marketen van sportevenementen waaronder gerichte acquisitie en profilering.

4 Sportaccommodaties

4.1 Introductie

Overheden bieden traditiegetrouw sportaccommodaties aan zoals sporthallen en sportparken, waarvan met name sportverenigingen gebruik maken. Tegenwoordig zijn er ook andere aanbieders op de markt met commerciële voorzieningen zoals sportscholen, tennishallen, zwembaden en multifunctionele sportaccommodaties

De stad Utrecht beschikt over veel sportaccommodaties (zie bijlage). Er zijn in de afgelopen jaren veel nieuwe particuliere sportaccommodaties bijgekomen en deze tendens zet zich ook in de komende jaren door. Dit is het gevolg van een steeds groter wordende vraag van consumenten met een actieve leefstijl.

Wij staan nu voor de keuze hoe wij onze bestaande sportaccommodaties moeten exploiteren en welke nieuwe accommodaties wij alleen of samen met private partners op de markt moeten brengen. In de markt van tegenwoordig zien we een belangrijke groep consumenten met vrij standaard behoeften en een andere, meer diverse groep consumenten, die op zoek is naar producten met een meer toegevoegde waarde die daarvoor ook bereid is meer te betalen. Bij de eerste groep speelt de hoogte van de prijs een wat grotere rol dan bij de laatste groep.

De vraag voor de overheid is dan ook: moeten we ons richten op de standaard behoeften, op de specifieke behoeften van consumenten of op beiden. Zetten we producten af tegen een maatschappelijk verantwoord tarief of kunnen we marktconform opereren?

Welke doelen moeten wij nastreven als het gaat om het accommodatiebeleid? Bijvoorbeeld: winstmaximalisatie of kostendekkend opereren binnen een goedgekeurd exploitatietekort? Deze vraagstukken zullen in de komende jaren beantwoord worden en concreet gemaakt.

Doelstelling

Deze nota is bedoeld als ontwikkelingsvisie die als basis dient voor de verdere uitwerking van de plannen voor publiek en private sportaccommodaties.

4.2 Kwaliteitsverbetering van het basisvoorzieningenpakket van de gemeente Utrecht

4.2.1 Algemene uitgangspunten

Onze gemeentelijke sportaccommodaties zijn laagdrempelige voorzieningen waarin alle bewoners van Utrecht maar ook andere gebruikers kunnen sporten en bewegen. In het kader van de intensivering van sportstimulering is het belangrijk dat deze basisvoorzieningen blijven bestaan.

Maar we kiezen in de komende jaren nadrukkelijk wel voor de verbetering van de kwaliteit van onze bestaande sportaccommodaties (in onderhoud, service, beheer en productaanbod) die we op een sociaal economische wijze gaan exploiteren. Wij willen af van het imago maar ook van de realiteit dat wij uitsluitend “goedkope en verouderde sportaccommodaties aanbieden”. Dat kunnen we de sportende consument van tegenwoordig niet meer verkopen.

Wij vinden het belangrijk dat consumentengroepen die aan een bepaalde sportvoorziening behoefte hebben maar dat bij de commerciële sportaanbieders niet vinden (zowel in aanbod als in prijsniveau), de mogelijkheid moeten krijgen om te kunnen sporten. Wij denken dan met name aan kinderen als het bijvoorbeeld gaat om het aanbieden van zwemonderwijs in relatie tot veiligheid. En aan mensen met een functiebeperking die wanneer zij willen sporten, specifieke aanpassingen en voorzieningen nodig hebben. Maar bijvoorbeeld ook aan sportverenigingen die gebruik van voorzieningen willen maken tegen een “maatschappelijk aanvaardbaar tarief”. De subsidie- en tarieven zullen dan ook opnieuw bekeken moeten worden.

4.2.2 Groei en ontwikkelingsstrategie

De kans dat er meer gesport wordt binnen Utrecht is het grootst wanneer gekozen wordt voor diversiteit en vernieuwing van de sportaccommodaties en dus ook van gemeentelijke sportaccommodaties. Wij willen onze basissportaccommodaties dan ook vernieuwen door het doen van doelgroep c.q. marktgerichte investeringen en het op een andere wijze samenstellen van het bestaande productaanbod. Op dit moment is het productaanbod met name breed georiënteerd. In de toekomst zal dit aanbod multifunctioneel, eigentijds en flexibel moeten zijn. In Leidsche Rijn wordt dit vorm gegeven door de realisatie van geclusterde multifunctionele voorzieningen. De ervaringen hiermee zullen worden toegepast op de bestaande stad. Dit zal een vliegwieleffect hebben. Wij willen vernieuwing van ons gehele assortiment, maar wel met het oog op continuïteit en stabiliteit.

Om dit alles in gang te zetten en te realiseren zullen wij risicodragende investeringen moeten doen. De consequentie hiervan is dat wij ons ook als ondernemer moeten opstellen die marktgericht zal gaan opereren.

4.2.3 Vernieuwing en verbetering van bestaande sportaccommodaties: algemene uitgangspunten

De vernieuwing en kwaliteitsverbetering van onze basissportaccommodaties, zowel indoor als outdoor, willen wij op verschillende gebieden realiseren, namelijk op productaanbod (sporttechnisch en multifunctionaliteit) onderhoud en beheer, veiligheid, serviceverlening, toezicht en gastheerschap en financieel.

Productaanbod

Wij gaan basisaccommodaties aanbieden die voor alle sportende consumenten geschikt zijn of geschikt gemaakt kunnen worden. De accommodaties moeten zoveel mogelijk multifunctioneel gemaakt worden. Zo worden dagarrangementen en "life-time" sportaccommodaties, van kinderopvang tot bridgetafel, ontwikkeld. Onze basisvoorzieningen hebben vooral een belangrijke educatieve en/of maatschappelijk waarde. De Utrechtse zwembaden kunnen hier als voorbeeld dienen, tenslotte willen wij allemaal dat Utrechtse kinderen de basisschool verlaten met een diploma op zak. Deze basisvoorzieningen zijn alleen in combinatie met commerciële voorzieningen op een sociaal economische wijze te exploiteren. De komende jaren gaan wij dan ook deze meer geclusterde voorzieningen in de markt zetten.

Met de introductie van multifunctionaliteit en de clustering van voorzieningen, worden meer eisen gesteld aan sporttechnische zaken. Tenslotte willen wij verschillende functies huisvesten maar we willen ook dat sporters in een complex gaan sporten. Hier gaan wij extra aandacht aan besteden.

Onderhoud en beheer

Onze sportaccommodaties werden altijd sober maar doelmatig onderhouden. Omdat wij producten willen aanbieden die kwaliteit hebben, zal ook het onderhoudsniveau naar een hoger plan gebracht moeten worden. Maar een hoger onderhoudsniveau brengt ook hogere kosten met zich mee. Wij kunnen onze klanten naast basisonderhoudscontracten met een bepaald prijsniveau ook onderhoudscontracten aanbieden die een hoger onderhoudsniveau garanderen, maar hier hangt dan wel een prijskaartje aan.

Omdat de nadruk bij de sportaccommodaties komt te liggen op multifunctionaliteit en op recreatief medegebruik, wordt de manier waarop deze accommodaties worden beheerd belangrijker. Wij zullen moeten zoeken naar andere, meer effectievere beheersconstructies van onze accommodaties. Dit is geen makkelijke opgave, maar wel een noodzakelijke om de sporter op een plezierige manier gebruik te laten maken van de voorzieningen.

Veiligheid

Je hebt twee veiligheidsaspecten; namelijk sporttechnische veiligheid, zoals bij het productaanbod, en de sociale veiligheid. Dit laatste is in de afgelopen jaren helaas in negatieve zin naar voren gekomen. Vandalisme en bedreiging zijn hiervan duidelijke voorbeelden.

Aandacht voor beide veiligheidsaspecten zijn dan ook hard nodig. Wij willen onze klanten namelijk in een veilige omgeving laten sporten. Dit biedt ons tevens de garantie voor het op een sociaal economisch verantwoorde wijze van exploiteren van onze sportaccommodaties. Op korte termijn gaan

wij dan ook samen met hiervoor verantwoordelijke instanties (wijkbureau, politie) een pakket van maatregelen opstellen en uitvoeren die de veiligheid in onze accommodaties garanderen. Een recent voorbeeld is de gezamenlijke aanpak bij tennispark Den Hommel, de nieuwe accommodatie van de Bridgebond en Aquacenter Den Hommel.

Gastheerschap

Onze nieuwe rol als ondernemer in de sport vereist ook een andere maar ook meer eigentijdse kijk op de serviceverlening binnen onze sportaccommodaties. De klant staat hierbij centraal. Vanuit een meer op toezicht gerichte vorm van serviceverlening, gaan wij toe naar de introductie van het gastheerschap. Wij willen onze klanten niet alleen een goed sportproduct aanbieden, maar ook service op alle niveaus. Dit geldt zowel voor de actieve sporter als voor de passieve sporter (bezoekers en toeschouwers).

Financiën

De exploitatie van onze sportaccommodaties is in economisch opzicht verliesgevend. Onze nieuwe visie gaat uit van het exploiteren van sportaccommodaties op een sociaal economische manier. Dit vereist een andere manier van denken over het investeren in en exploiteren van gemeentelijke sportaccommodaties en het sociale rendement hiervan. De nieuwe ambitie wordt dan ook "van geaccepteerd tekort naar volwaardige exploitatie".

Uitgangspunten van het nieuwe financiële regiem worden:

Investeringsniveau

- het doen van vervangingsinvesteringen op basis van de modernisering van het huidige afschrijvingssysteem. De huidige bandbreedte voor vervangingsinvesteringen is ontoereikend. We gaan kijken of er mede oplossingen gevonden kunnen worden in het kader van het integraal accommodatiebeleid
De vervangingsinvesteringen zullen in relatie gebracht moeten worden met het totale pakket van de gemeentelijke sportaccommodaties en de jaarlijkse afschrijving die wordt gehanteerd
- het doen van nieuwe risicodragende investeringen in samenwerking met private partners of in combinatie met commerciële voorzieningen. Centraal hierbij staat een pro-actieve investeringshouding van de gemeente Utrecht in een zich veranderende markt
- het op een structurele wijze inzetten van additionele financieringsbronnen zoals investeringssubsidies uit Europa. Alleen de inzet van gerichte en interdepartementale acquisitie leidt hierbij tot rendement
- Het ontwikkelen van een eigentijds subsidie- en tarievenstelsel binnen de huidige vastgestelde budgettaire kaders.

4.2.4 Vernieuwing en verbetering van binnensportaccommodaties, zwembaden en buitensportaccommodaties: specifieke uitgangspunten

In de vorige paragraaf zijn punten ter verbetering van het kwaliteitsniveau van onze sportaccommodaties in zijn totaliteit genoemd. Wij willen hier in het kort aangeven welke specifieke zaken verbeterd moeten worden bij de binnen- en buitensportaccommodaties.

Binnensportaccommodaties: sporthallen, sportzalen en gymzalen

Alle hallen en zalen worden voorzien van basisfaciliteiten ten behoeve van verschillende indoorsporten en gebruikersgroepen. De kwaliteit van deze basisvoorzieningen zal net als de serviceverlening op een hoger niveau gebracht worden. Daarnaast gaan de sporthallen en gymzalen een additioneel productaanbod bieden die niet alleen voor de sportende consument interessant is maar ook leidt tot een betere exploitatieresultaat. Ook gaan we de sporthallen zo flexibel mogelijk inrichten om op een marktconforme wijze te kunnen opereren. Wij willen namelijk op nieuwe trends in de markt kunnen inspringen.

Ook de buitenkant en de omgeving van sporthallen en gymzalen willen wij een nieuwe eigentijdse uitstraling geven. Wij zijn er van overtuigd dat kwaliteit van de sportaccommodaties niet alleen tot meer bezoekers leidt maar ook tot minder vandalisme door ongewenste bezoekers.

Op korte termijn is er op het gebied van de sporthallen al veel in ontwikkeling en kunnen de nieuwe uitgangspunten worden toegepast. Als voorbeelden kunnen hier gegeven worden: de nieuwe sporthal Galgenwaard in 2002 waar een dubbele indoorhal gerealiseerd, de sporthal in de Campus in Leidsche Rijn, vier sportzalen in kinderclusters in Leidsche Rijn en twee sportzalen in de wijk Vleuten de Meern.

Zwembaden

“Alle Utrechtse kinderen verlaten de basisschool met een zwemdiploma op zak”. Dat is de ambitie van de Utrechtse zwembaden. Wij vinden het belangrijk dat kinderen op een zo jong mogelijke leeftijd leren zwemmen.

Maar de Utrechtse zwembaden willen meer zijn dan “zweminstructeur” alleen. In de nota “visie op zwemmen” (voorjaar 2001) wordt beschreven dat de Utrechtse zwembaden een compleet sportactiviteitenpakket gaan bieden, waarvan het zwemmen het belangrijkste product is. Om tot een sociaal economisch verantwoorde exploitatie te komen zal het zwemproduct worden aangevuld met aan het zwemmen verwante sportactiviteiten zoals fitness, sauna maar ook met ondersteunende functies zoals detailhandel en kinderopvang.

De vier Utrechtse zwembaden (aquacenter Den Hommel, Fletiomare, De Kromme Rijn en De Kwakel) worden als een compleet Utrechts zwemproduct aangeboden en daarbinnen gaan deze vier zwembaden zich van elkaar in productaanbod onderscheiden. Zwembad Fletiomare wordt het instructie en aquafitbad voor het gehele gezin. Aquacenter Den Hommel wordt de sportboulevard voor het gehele gezin, zwembad De Kwakel wordt het sport en recreatiebad en De Krommerijn zal zich gaan ontwikkelen tot kwaliteitsbad voor top en breedtesport en recreatiebad in de zomer.

De Utrechtse zwembaden krijgen hiermee een nieuwe uitstraling en zijn zo geschikt voor de sporter die prestatie gericht is maar ook voor de sporter met een actieve leefstijl.

Buitensportaccommodaties: sportparken en tennisparken

Wij zijn monopolist als het gaat om het aanbod aan sportparken. Dit geldt niet bij de Utrechtse tennisparken. In de afgelopen jaren hebben wij al veel tennisparken geprivatiseerd omdat tennisverenigingen behoefte aan een eigen onderkomen hadden en dus ook aan een eigen exploitatie. Ook golfverenigingen zijn voorbeelden van “de zogenaamde nieuwe ondernemers” in de sport die met beperkte hulp van overheden hun eigen golfaccommodatie financieren, exploiteren en beheren.

Maar niet alle gebruikers zijn in staat om een eigen sportpark in eigendom te hebben. Wij willen onze sportparken aanbieden als basisvoorziening met een hoog kwaliteitsniveau. Gebruikers cq huurders van deze voorzieningen kunnen zelf aangeven welk additioneel voorzieningenniveau wenselijk is. Hier staat dan natuurlijk wel een hoger prijskaartje tegenover. Als er gebruikers zoals sportverenigingen zijn die een sportpark in eigendom of beheer willen hebben, zullen wij die initiatieven ondersteunen. Centraal uitgangspunt hierbij blijft echter wel het sociaal economisch uitgangspunt ten aanzien van de exploitatie.

In verband met de toenemende wens naar multifunctionaliteit en recreatief medegebruik van de sportparken, zullen wij meer sportvelden aanleggen die het hele jaar bespeelbaar zijn. Dit betekent dat wij gaan investeren in kwaliteit van de ondergrond van de sportvelden door het aanleggen van wedstrijd-trainingsvelden (wetra-velden, o.a. grassmastervelden, kunstgrasvelden). Zo kunnen meer maar ook andere consumenten van de velden gebruik maken. De speelintensiteit wordt hiermee verhoogd maar ook de exploitatie opbrengst. Met de introductie van multifunctionaliteit en recreatief medegebruik, neemt wel de noodzaak aan extra toezicht en beheer van de velden toe, dit om negatieve effecten te voorkomen. Wij zullen dan ook een nieuw beheersysteem moeten ontwikkelen.

Op korte termijn wordt een aantal bestaande sportparken geherstructureerd. Deze herstructurering is meer dan een facelift alleen. De Dienst Maatschappelijke Ontwikkeling van de gemeente Utrecht en de VSU hebben gezamenlijk een model ontwikkeld waardoor de bestaande ruimte op een sportpark beter kan worden benut. In deze nieuwe opzet werkt men toe naar een meer participerend beleid, aan verenigingen wordt gevraagd naar hun visie op hun eigen sportpark.

Vanuit een schets met de totale potentie van zo'n gebied (wijkgericht werken, sportkaart, demografische gegevens en ideaal bij elkaar passende sporten) zullen deelnemende verenigingen meer gaan samenwerken met andere bespelers en wijkpartijen.

De VSU zal dit product in haar concept verenigingsondersteuning opnemen.

Zo worden flexibele centra gebouwd die efficiënt te beheren zijn en een grotere ontmoetingsfunctie in de wijk creëren.

Nieuwe kansen voor innovatie van sportparken liggen voor ons in Leidsche Rijn waar nieuwe sportparken soms voor de sport alleen of als onderdeel van een totaal vrije tijdconcept worden ontwikkeld.

4.3 Stimuleren van private initiatieven

Utrecht beschikt over een aantal sportaccommodaties dat commercieel geëxploiteerd wordt. Deze accommodaties variëren van fitnesscentra met een wijkgebonden functie tot grote multifunctionele complexen zoals de Vechtse Banen die een (boven)regionale functie hebben. Als de groei in de sportsector zich ook in de komende jaren doorzet, zullen er nieuwe exploitanten komen. Deze exploitanten springen met name in op individuele trends in de sport.

Voor Utrecht is deze ontwikkeling positief omdat daarmee niet alleen bewoners van Utrecht meer sportvoorzieningen aangeboden krijgen. Maar deze nieuwe investeringen leiden met name tot de versterking van het sportklimaat in de stad. En dat is waar wij gezamenlijk voor willen gaan.

Wij kunnen als regisseur in de sport nieuwe initiatieven vanuit de particuliere sector stimuleren. Niet alleen initiatieven van commerciële bedrijven of ontwikkelaars maar ook die van de non-profit sector zoals sportverenigingen. Wij denken daarbij aan een actieve benadering van marktpartijen, het stimuleren van samenwerkingsverbanden en het versterken van de accountfunctie bij de gemeente.

4.4 Ontwikkelingsperspectieven: het surplus op het sportaccommodatiebeleid

4.4.1 Introductie

Een van de belangrijkste onderdelen van deze ontwikkelingsperspectieven zijn de sportaccommodaties. Voldoende en kwalitatief hoogwaardige sportaccommodaties die beter aansluiten bij de vraag leiden vaak tot meer sportdeelname en meer sportevenementen en op basis hiervan ook tot een beter sportklimaat. Met onze gemeentelijke basissportaccommodaties kunnen we het sportklimaat niet substantieel verbeteren; er is een klimaat nodig waar het bedrijfsleven in de regio Utrecht in wil investeren.

Willen wij van Utrecht een dynamisch sportcentrum maken, dan zullen er sportaccommodaties op topniveau ontwikkeld moeten worden, die gebruikt kunnen worden door de absolute topper in de sport, de (potentiële) topsporter, de breedtesporter en de sporter met een actieve leefstijl. De sportaccommodaties moeten dus uitstraling en potentie hebben en voorzien zijn van een topkwaliteit voor alle niveaus in de sport. Maar welke topaccommodaties moeten we gaan bouwen, voor wie en met wie? De belangrijkste uitgangspunten om deze vragen te beantwoorden zijn:

- de sportaccommodatie moet een basis binnen de Utrechtse sportwereld zelf hebben, zowel naar sportbeoefening als naar type sport;
- de sportaccommodaties moeten zorgen voor een uitstraling naar de hele Utrechtse sportwereld = afgeleid effect;
- onze partners in de sport moeten bereid zijn om samen met ons de perspectieven te ontwikkelen;
- het bedrijfsleven in de regio Utrecht en regionale en nationale overheden, in combinatie met de EU moeten bereid zijn om investeringen te doen.

4.4.2 Ontwikkelingsperspectief 1: ontwikkelen Utrecht oost/sportkwartier

Aan de oostzijde van Utrecht ligt al een sportinfrastructuur met een behoorlijke kwaliteit. Ingebed in de groenvariant Maarschalkerweerd/Koningsweg. In dit gebied worden diverse sporten aangeboden, die een stevige basis in Utrecht hebben.

Hockey, golf, zwemmen, atletiek en voetbal zijn hiervan de meest in het oog springende sporten. De kwaliteitsniveaus van de accommodaties van deze sporten lopen sterk uiteen. Wij willen dan ook een ontwikkeling op accommodatiegebied in gang zetten, die de kwaliteit van alle sportvoorzieningen verbetert en die tegelijkertijd leidt tot nieuwe investeringen.

In 2003 wordt het nieuwe voetbalstadion Galgenwaard opgeleverd, waardoor het stadion zich met andere topvoetbalstadions in Nederland kan meten. Aan dit stadion wordt ook een grote indooraccommodatie gevoegd waarin er niet alleen op hoog niveau atletiek beoefend kan worden maar waarin ook andere indoorsporten zich kunnen manifesteren. Het indoorprofiel van stadion Galgenwaard zullen we met onze partners moeten bepalen.

Utrecht is een hockeystad en de ambitie is er om van het huidige hockeycomplex een topaccommodatie te maken, waarbinnen multifunctionaliteit centraal moet staan. Zo kunnen we het succes van de WK Hockey in 1998 continueren. Een andere sport die binnen dit concept valt, is cricket. Met de komst van een cricket accommodatie van B-niveau krijgen wij meer spelers in hetzelfde gebied en ontstaat er diversiteit en synergie tussen de sporten.

Binnen het totale ontwikkelingsperspectief in Utrecht oost, kan ook de ontwikkeling van zwembad De Krommerijn tot 50 meter wedstrijdbad genoemd worden. Met een dergelijke ontwikkeling krijgt "het concept zwemboulevard Utrecht" extra profiel. Naast andere Utrechtse zwembaden die zich meer op recreatief zwemmen concentreren, zoals Aquacenter Den Hommel, komt ook het zwemmen als wedstrijdsport beter naar voren.

Een belangrijk particulier initiatief voor dit gebied is het plan voor het realiseren van het zogenaamde "Olympisch Centrum Utrecht" (OCU). Het betreft een plan tot ontwikkeling van een centrum van multifunctionele (top) sportaccommodaties in dit gebied in relatie tot de recreatieve en ecologische kwaliteit van dit gebied.

4.4.3 Ontwikkelingsperspectief 2: Welgelegen

Aan de westkant van Utrecht is een particulier initiatief genomen om van sporthal Welgelegen een groot indoorcentrum te maken, waarbinnen indoorsporten op verschillende niveaus beoefend kunnen worden. Wij ondersteunen dit initiatief van harte omdat er op deze manier een nieuwe impuls aan de sport in Utrecht gegeven wordt

Het concept Welgelegen kan bestaan uit: een trainingslocatie voor de Krachtsportfederatie (karate, worstelen, sumo, gewichtheffen) en de Judobond, gericht op topsport en breedtesport en een trainings- en wedstrijdlocatie voor een aantal indoorsporten op breedtesportniveau.

Daarnaast zullen ook de aangrenzende buitensportvoorzieningen en de sportverenigingen bij de ontwikkeling betrokken worden. Ook zal er aandacht besteed worden aan recreatief medegebruik door de buurtbewoners en medegebruik door de omliggende bedrijven. De binnensportaccommodatie kan ook dienst gaan doen als ontmoetingsruimte voor de buurt.

Het totale sportconcept zal worden aangevuld met aan sport gerelateerde voorzieningen en een aantal maatschappelijke en commerciële voorzieningen om de exploitatie rendabel te maken.

4.4.4 Ontwikkelingsperspectief 3: faciliteren specifieke en nieuwe/afgeleide sportvormen

Bij de sportaanbieders zoals overheden en sportverenigingen staat de traditie nog vaak voorop en wordt slechts mondjesmaat op nieuwe ontwikkelingen in de sport ingesprongen. Bij een eigentijds sportbeleid hoort dus ook de koppeling van meer traditionele sporten aan nieuwe, meer dynamische sportvormen. Sportvormen ook die meer aansluiten bij de wensen van jongeren. Tenslotte moeten zij gestimuleerd worden om te gaan sporten en moeten zij de toekomstige prestaties op top en breedtesportniveau leveren. Natuurlijk moeten zij de sport ook gewoon leuk vinden en onderdeel van een actieve leefstijl laten zijn.

Wij willen samen met onze partners een concept neerzetten dat de interesse wekt bij de meer traditionele sporter maar ook bij de trendy sporter. De basis hiervoor is al bij de Vechtse Banen gelegd. Een indoor en outdoor topaccommodatie voor met name schaatsen (ijshockey, shorttrack en lange baan), skaten en skeeleren in combinatie met een aantal indoorsporten zoals tennis en squash en een healthclub. Met de Vechtsebanen willen we onderzoeken of het mogelijk is om samen te werken met de atletiekbaan die op dezelfde locatie gelegen is.

Aan de Nedereindse Plas in Utrecht Zuidwest wordt samen met een aantal lokale wielerverenigingen en de gemeente Utrecht een groot wielercircuit gerealiseerd. Naast de bouw van een wielercircuit zullen ook trainings- en wedstrijdparcours van verschillende prestatieniveaus aangelegd worden voor het mountainbike, fietscross, skaten en skeeleren. Tegelijkertijd zal ook aandacht besteed worden aan recreatief medegebruik omdat ook de ongeorganiseerde sporter de mogelijkheid moet krijgen om deze sportvoorziening te gebruiken.

Roeien is een belangrijke sport in Utrecht. Het Merwedekanaal is de enige locatie voor het roeien, maar is niet optimaal voor trainingen van wedstrijdroeiers. Wij ondersteunen het onderzoek naar de haalbaarheid van een multifunctionele watersportbaan in de polder Rijnenburg; een initiatief van de Stichting Watersportbaan Midden Nederland

Utrecht heeft een traditie wat betreft honkbal. Honkbal werd vroeger op topniveau in Utrecht gespeeld. Er is nog steeds veel kennis en ervaring aanwezig. We bekijken of de sport een nieuwe impuls gegeven kan worden. In ieder geval is in Leidsche Rijn een nieuwe honk- en softbalaccommodatie gepland.

4.4.5 Consequenties uitwerking ontwikkelingsperspectieven

De ontwikkelingsperspectieven moeten op haalbaarheid en realiteit getoetst worden. Dit wordt voor de komende jaren voor ons en onze partners een uitdagende maar ook moeilijke opgave. Hiervoor moeten de volgende items concreet gemaakt en op haalbaarheid getoetst worden:

Doelgroep

- sportverenigingen, consumentenkenmerken en karakter

Productaanbod

- keuze sporttypen, indoor en outdoor
- additionele voorzieningen, sport gerelateerd zoals opleidingscentra en huisvesting voor sportbonden, recreatief medegebruik
- additionele voorzieningen, niet sport gerelateerd waaronder commerciële en maatschappelijke functies zoals kinderopvang, kantoor-, vergader- en congresaccommodaties
- kwaliteitsniveau, beheer, onderhoud en veiligheid

Investeringen

- aanwezigheid van regionaal en (inter)nationaal bedrijfsleven
- participatie door regionale en nationale overheden
- inzet van public private partnership
- hoogte van de risico's

Imago en profiel

- met name gericht op topsport en breedtesport, met de versterking van een actieve leefstijl door sport
- positionering van de sport loopt mee met de positionering van Utrecht als vestigingslocatie (economische spin-off)
- inzet van ambassadeurs voor de sport bij de ontwikkelingsperspectieven

5 Uitvoering

5.1 profilering en positionering van Utrecht als bruisend sportcentrum

5.1.1 Ambitie versus imago

Wij hebben als het om sport en actieve leefstijl gaat een torenhoge ambitie in Utrecht neergelegd. Op cultureel gebied kunnen wij onze hoge ambities waarmaken. De Domtoren kon in 2000 zomaar centraal onderdeel van een grote kunstmanifestatie worden. De Domtoren kreeg een moderne liftinstallatie die alle kunstbezoekers naar de top bracht en Utrecht daarmee landelijke bekendheid gaf. Hoezo nu een torenhoge sportambitie!

Hoe kunnen wij deze ambitie ook daadwerkelijk waarmaken? Hiervoor is meer nodig dan de inzet van onze ambitie alleen. Wij zijn voor een groot deel afhankelijk van de ambities van andere spelers in het veld. Hoe kunnen wij er nu voor zorgen dat ook de andere spelers “ geloof in eigen kunnen en kracht ontwikkelen” en eveneens met “leef en risico in de sport gaan investeren”. Dit beleidsplan geeft al een eerste aanzet. Want alleen al het uitspreken van onze ambitie geeft andere spelers in het veld de mogelijkheid hun ambities kenbaar te maken. Dit leidt vervolgens weer tot nieuwe discussies, die wij in de komende tijd graag aangaan.

Doelstelling

Wij willen de sector sport en actieve leefstijl in Utrecht positioneren als:

- 1 Utrecht als bruisend en eigentijds sportcentrum, waarbinnen aandacht voor vernieuwing en dynamiek is
- 2 de sector waar ingesprongen wordt op nieuwe trends en eigentijdse ontwikkelingen, zowel qua type sport, type (top)sportevenement als op (top)sportaccommodatiegebied en waarbinnen iedereen elkaar kan ontmoeten. Sport staat in Utrecht voor de menselijke maat
- 3 de sector die een belangrijke bijdrage levert aan het imago van Utrecht als centrum (stad en regio) en ontmoetingslocatie van Nederland

Om dit alles te kunnen realiseren, is een imagocampagne nodig waarbinnen allereerst op basis van onderzoek het huidige imago van de sport in Utrecht moet worden vastgesteld. Daarna moet gewerkt worden aan de bouw van het gewenste sportimago voor Utrecht.

5.1.2 Het verkopen van het Utrechtse sportproduct: de basis

Bij de verbetering van de kwaliteit van onze sportbasisvoorzieningen hoort natuurlijk ook het “verkopen” ervan. Tenslotte gaat het erom dat de verschillende doelgroepen van deze voorzieningen gebruik gaan maken. De Utrechtse sportsector heeft deze verkooptechnieken nog niet eigen gemaakt en voor ons is dit eigenlijk ook nog nieuw. Wij richten ons nog te veel op het productaanbod en hebben te weinig oog voor vragen, behoeften en wensen van de verschillende doelgroepen. Een eigentijds sportproduct heeft dan ook een hieraan aangepast “promotieapparaat” nodig en de inzet van nieuwe en eigentijdse promotie instrumenten.

Samen met onze partners willen wij de volgende promotie instrumenten ontwikkelen en inzetten om de bekendheid van het bestaande Utrechtse sportproduct te vergroten. Als voorbeelden hiervan kunnen o.a. gegeven worden:

- de introductie van een jaarlijks terugkerend sportevenement om consumenten met de Utrechtse sporten kennis te laten maken. De Utrechtse sport moet hierbij als eigentijds naar buiten worden gebracht
- de ontwikkeling van een (top)sportevenementenkalender, zowel in geschreven als digitale vorm
- de Utrecht Sportgids in een eigentijds jasje steken, zowel in brochure vorm als digitaal
- de vernieuwing van en herintroductie van het product “Kies je sport”, een kennismaking met Utrechtse sporten en sportverenigingen op basisscholen in de vorm van een strippenkaart
- het ontwikkelen van de Utrechtse sportsite “Utrecht.sport.nl”, waarin alles op het gebied van sport in Utrecht wordt opgenomen en waarin iedereen zijn eigen activiteiten kan promoten

Deze instrumenten zullen, op basis van product(ontwikkeling) en doelgroepbepaling, nader worden uitgewerkt in een marketingplan

Natuurlijk gaan wij als sportief en maatschappelijk ondernemer ook onze eigen sportaccommodaties in de markt zetten.

Dit gaan wij ook doen met de hierboven genoemde instrumenten. Ook gaan we eigen promotiemiddelen inzetten om zowel het imago van onze sportaccommodaties te verbeteren als het exploitatieresultaat te verhogen. Wij denken hierbij aan de volgende middelen:

- naamgeving van onze sportaccommodaties t.b.v. de verbetering van het imago. Recente voorbeelden zijn het nieuwe Marco van Bastensportcomplex aan de Cervanteslaan en het REMU sportcentrum Utrecht
- brochures, advertentiecampaagnes en promotionele acties bij sportevenementen en o.a. de Utrechtse zwembaden
- Direct marketing gericht op o.a. bedrijfsleven, sportverenigingen, wijkwelzijnsorganisaties en onderwijsinstellingen ten behoeve van de verkoop van onze sporthallen en sportparken

5.1.3 Het verkopen van Utrecht als dynamisch en eigentijds sportcentrum: de ambitie

Nieuwe dynamiek in de Utrechtse sport is er niet van vandaag op morgen. Hiervoor is meer nodig. Centraal staat het gezamenlijk en constructief bouwen aan het sportproduct Utrecht. De verbetering van het bestaande voorzieningenniveau is de eerste stap. Maar onze ambitie moet tegelijkertijd in beeld en in stelling gebracht worden. Het is dan ook nodig dat we samen met onze partners een promotiecampagne ontwikkelen.

Wij willen het initiatief nemen om iedereen zover te krijgen dat ze zich gezamenlijk hiervoor inzetten. Wij willen dat alle bestaande partners maar nadrukkelijk ook nieuwe partners en potentiële investeerders warm gaan lopen voor onze ambitieuze plannen. Wij willen promotie en communicatie instrumenten inzetten om onze ambitieuze plannen op het gebied van sportaccommodatie ontwikkeling en sportstimulering te kunnen realiseren. Als voorbeelden hiervan kunnen genoemd worden:

- intensief en effectief relatiemanagement: van non-profit tot commercieel bedrijfsleven
- gestructureerde lobbyactiviteiten gericht op sportbonden, overheden en bedrijfsleven
- acquisitie m.b.t. (top)sportevenementen
- de inzet van promotie instrumenten o.a. zoals hierboven zijn beschreven
- communicatieve ondersteuning als het gaat om interessante projecten en plannen uit de markt
- het opzetten van communicatie en participatieplannen, gericht op consumentengroepen
- de inzet van gestructureerde monitoring om de effectiviteit van de acties in beeld te brengen maar ook de wensen en behoeften van diverse consumentengroepen
- het inzetten van ambassadeurs voor de sport. Wij denken hierbij aan prominente Utrechtse (oud) topsporters of sportbestuurders.

Alle activiteiten moeten uiteindelijk leiden tot de verbetering van het sportklimaat in Utrecht en tot het realiseren van onze topambitie.

5.2 Financiën

5.2.1 Financiële indicaties

De genoemde beleidsvoornemens op het gebied van sportaccommodaties, sportstimulering en topsport hebben globaal de volgende financiële consequenties:

- indicatie kosten voor op niveau brengen en houden van accommodaties (minus gymlokalen) periode 2002 – 2006: bandbreedte sport verhogen van € 455.000 naar € 2.000.000
- indicatie kosten voor op niveau brengen en houden gymlokalen periode 2002 – 2006: € 700.000 miljoen (uit bandbreedte onderwijs)
- indicatie kosten invoering project “sport scoort” in alle wijken en ontwikkeling project “sport en school” in de periode 2002 – 2006: € 180.000 p.j.
- indicatie kosten ontwikkelingsperspectieven "Sportkwartier", Welgelegen etc op te stellen met betrokken spelers (co-financiering NOC*NSF, ministerie VWS, Provincie, bedrijfsleven, Europese fondsen, GSB): gemeentelijke bijdrage: p.m.
- ontwikkeling topsport door Stichting Utrecht Topsport in de periode 2002 – 2006: gemeentelijke bijdrage laten groeien van € 136.000 naar € 340.000

Bij het opstellen van de begroting 2003 en komende jaren kunnen concrete voorstellen worden behandeld, vooralsnog binnen de huidige financiële kaders.

5.2.2 Subsidie en garantiebeleid

Op dit moment zijn er specifieke vormen van sportsubsidiëring voor onder meer jeugdsport en technisch kader sportverenigingen. Naast deze vormen van directe subsidie is er indirecte subsidiëring via de tarieven voor de huur en het gebruik van sportaccommodaties. Het gaat vooral om een manier van subsidiëren die gebaseerd is op een waarderingsgrondslag. Wij zijn van plan om dat te wijzigen naar een grondslag op basis van afspraken en prestatie. Voorstellen daartoe willen wij in goed overleg met de Vereniging Sportbelang Utrecht gaan voorbereiden. De contractfinanciering met de wijkwelzijnsorganisaties voor de uitvoering van de sport en vrijetijdsactiviteiten in de wijken gaat op dezelfde manier.

Het verstrekken van gemeentegaranties voor sportverenigingen houdt rechtstreeks verband met het huidige beleid om grond in bezit van de gemeente te houden. Aan sportverenigingen wordt in het algemeen geen recht van opstal verleend. Wel wordt een overeenkomst voor huur van de grond onder een clubhuis – tegen een symbolisch bedrag, ca. € 0.57 per m² – afgesloten. De sportvereniging is economisch eigenaar van haar clubhuis of andere investering, maar de gemeente blijft juridisch eigenaar.

Op deze basis wil geen bank leningen verstrekken, omdat zij dan geen onderpand hebben. Om te voorkomen dat verenigingen geen eigen voorzieningen kunnen realiseren, springt de gemeente in door het verstrekken van een gemeentelijke borgstelling.

In het algemeen blijft de garantieverstrekking beperkt tot 50% van een lening. De andere helft wordt dan gegarandeerd door de Stichting Waarborgfonds Sport.

De bestaande regeling willen wij continueren.

5.3 Onderzoek , monitoren: nul- en effectmetingen

Wij hebben bij verschillende onderdelen van dit beleidsplan het belang van onderzoek aangegeven. Wij willen dit in een aparte paragraaf nog eens extra onderstrepen. Tenslotte willen we aan het einde van de beleidsperiode weten of we daadwerkelijk tot betere tijden gekomen zijn.

De komende jaren willen wij dan ook een onderzoeksprogramma samen met de andere spelers gaan opstellen voor:

- het in kaart brengen van wensen en behoeften van verschillende gebruikers en doelgroepen. Weten wat zij willen en doen op sportgebied, kortom inzicht in hun “sportgedrag” is essentieel bij de uitvoering van ons eigentijds en marktconform beleidsprogramma

- het in beeld brengen van investerings en exploitatiemiddelen voor de kwaliteitsverbetering van onze eigen sportaccommodaties
- onderzoek naar de hoogte van subsidie en garantiestromen die nodig zijn om en projecten, evenementen en voorzieningen van andere spelers in het veld mede tot uitvoering te kunnen brengen
- het doen van nul- en effectmetingen voor gemeentelijke projecten en activiteiten alsmede projecten van derden
- het uitvoeren van een sportimago onderzoek in combinatie met onderzoek naar het imago van Utrecht als sportstad
- het maken van een analyse van de Utrechtse situatie als het gaat om de relatie tussen sport, bewegen en gezondheid

5.4 Vervolgstappen

Aan het beleidsplan sport 2002 – 2006 wordt een meerjaren werkplan gekoppeld, waarin de missie en de beleidsuitgangspunten uit het beleidsplan in concrete acties, planning en financiële consequenties vertaald worden. Dit voorjaar zal dit werkplan klaar zijn. Daarbij vormen de huidige financiële kaders vooralsnog het uitgangspunt naast de mogelijkheden binnen het integraal accommodatiebeleid en samenwerkingsverbanden met derden.

Wij willen als uitwerking van onze ambities de volgende concrete stappen zetten, onder vermelding van een voorlopige tijdsplanning:

- rapportage sociale veiligheid, gebruikgebonden onderhoud, toezicht en vandalisme gemeentelijke sportaccommodaties: december 2001
- haalbaarheidstudie Welgelegen: maart 2002
- rapportage onderzoeksprogramma: september 2002
- rapportage planmatig onderhoud sportaccommodaties (aspiratieniveau en financiële consequenties): november 2002
- rapportage herstructurering sportparken / beheerbeleid (aspiratieniveau en financiële consequenties): november 2002
- haalbaarheidstudie Utrecht Oost/Sportkwartier: januari 2003
- nota tarieven en subsidie: januari 2003

6 Epiloog

In de voorgaande hoofdstukken hebben wij onze ambitieuze plannen ontvouwd. In dit hoofdstuk maken we de inventarisatie van de risico's die inherent zijn aan ambitieuze plannen.

6.1 Gunstige factoren

Wij durven met het voorliggende plan te komen, omdat er een constellatie is van gunstige factoren:

- beleidsmatige positieve aandacht vanuit landelijke en provinciale overheid, inclusief beschikbaarstelling van diverse subsidiegelden
- ambitieuze meerjarige plannen binnen de sportwereld zelf, onder regie van NOC*NSF
- gunstige lokale condities:
- toenemende commerciële initiatieven ten aanzien van accommodaties (o.a. de Vechtsebanen, Galgenwaard, Welgelegen)
- professionalisering en toenemend besef van maatschappelijk kansen en verantwoordelijkheden bij sportverenigingen (o.a. naschoolse opvang bij Kampong, en PVC/SKV))
- gunstige geografische ligging van de stad: centraal in de provincie, met dus potenties voor regio-sportieve activiteiten. Ook landelijk als stad het centrum voor grootschalige sportieve evenementen
- een sportief collegeprogramma

6.2 Risico's

Risico negatief imago

Wie uitkomt voor zijn ambitie en niet slaagt, loopt het risico dat hij een negatief imago krijgt. Dat geldt evenzeer voor Louis van Gaal en de spelers van het Nederlands elftal als voor ons als college van B en W en de betrokken gemeentelijk diensten.

Wij hebben als missie dat we de tijden in het Utrechtse willen verbeteren, zonder ons te wagen aan grootspraak. Wij nemen en dragen hierin eerst verantwoordelijkheid en eventueel ook sportief onze aansprakelijkheid. Wie niet waagt die niet wint.

Financieel risico

Wij willen niet risicovol omgaan met overheidsgelden. Ook willen we niet alleen middelen beschikbaar stellen voor elites. Bestedingen zullen plaatsvinden in het kader van tevoren met partners overeengekomen programma's. Wij staan afwijzend tegenover het instandhouden van structureel noodlijdende, sterk verouderde voorzieningen en omstandigheden dat gemeentesubsidies onderdeel uitmaken van economisch verantwoorde projecten. Contracten met (samenwerkingsverbanden van) sportverenigingen en eventueel met commerciële partners zullen de financiële risico's van de ambities aanvaardbaar moeten en kunnen houden.

Sportief risico

Als de Sport in Utrecht daadwerkelijk in 2006 kan wijzen op betere tijden, lees betere cijfers op het 'scorebord van de Sport in Utrecht', dan hebben de betrokken spelers op de speelvelden met elkaar de prestatie neergezet die we nu omstreven. De spelers lopen het risico dat er geen betere tijden op het bord staan in 2006: dat een aantal voor de hier ontvouwen plannen niet gehaald zijn. Dat zou een slechte zaak zijn, en een smet kunnen werpen op de Utrechtse sportwereld.

Wij rekenen op de inzet van de spelers en het vertrouwen in eigen kunnen dat de sport eigen is. Anders zou geen enkele sporter aan een wedstrijd of een competitie durven beginnen!

Personeelsrisico

De plannen stellen andere eisen aan de betrokken 'spelers': o.a. medewerkers bij de gemeentelijke diensten, de wijkwelzijnsorganisaties, de sportverenigingen/-bonden, enz. Waarschijnlijk zullen nieuwe spelers – lees: nieuwe disciplines – moeten worden aangetrokken binnen de rijen van sommige betrokken 'spelersgroepen'. Ook om- en bijscholing - training! – kortom professionalisering, teamwork en inzet om de doelen te bereiken zullen worden gevraagd.

Met elkaar zullen we het nieuwe gastheerschap en sportief ondernemerschap op de velden en in de accommodaties gestalte moeten gaan geven. Dus zal er ook in het zittende personeel geïnvesteerd worden. Er zullen tenslotte hoge eisen aan de medewerkers worden gesteld, waarbij er voor gewaakt zal worden dat er geen onaanvaardbaar hoge eisen worden gesteld. Het motto is: een betere prestatie, zonder overbelastingsblessures!

7 Bijlagen

Facts en figures

De gemeente Utrecht beheert en exploiteert de volgende sportaccommodaties

- sporthallen	7
- sportparken	16
- zwembaden	4
- gymzalen	48
- atletiekbanen	2
- tennisparken	1

De sportstichting Vleuten De Meern beheert en exploiteert: 2 sportcomplexen, 2 sportzalen en 3 gymlokalen. In 2002 zullen deze voorzieningen overgedragen worden aan DMO sport en recreatie.

De gemeente Utrecht ontwikkelt de volgende sportaccommodaties:

- Leidsche Rijn programma: in clusters 5 gymlokalen, 6 sportzalen, 3 sporthallen,
- Stand-alone: 6 sportcomplexen (1 met sporthal), atletiekbaan, zwembad.
- Sporthal Galgenwaard

Overzicht van de belangrijkste particuliere sportaccommodaties:

Vechtsebanen (ijsbaan, ijshal, binnensport tennis, bowling)
Olympos (Mesa Cosa, Uithof studentensport, hallen fitness, buitenport)
Welgelegen sportzaal
Sporthal Hercules
Sportcentrum All-inn
Sportcentrum De Hoogstraat
SVE sportzaal
Sportcentrum Oudenrijn
Tennisparken
Roeiaccommodatie De Driewerf
Squashcentra
Fitnesscentra
Golfbaan Amelisweerd, De Haar

Motorcrosscircuit Lage Weide
Denksportcentrum De Remise

